

Kā vērsties Satversmes tiesā?

**IETEIKUMI
KONSTITUCIONĀLĀS SŪDZĪBAS
SAGATAVOŠANAI**

Veidlapa konstitucionālās sūdzības sagatavošanai

1. Pieteikuma iesniedzējs		
1.1. <i>Fiziska persona</i>	<i>Juridiska persona</i>	
Vārds:	Nosaukums:	
Uzvārds:	Reģistrācijas numurs:	
Personas kods:		
<hr/>		
1.2. Adrese:	Tālruņa numurs:	E-pasts:
2. <i>Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis</i>		
Vārds:	Personas kods:	Tālruņa numurs:
Uzvārds:	Adrese:	E-pasts:
3. <i>Prasījums Satversmes tiesai</i>		
3.1. Piekritība Satversmes tiesai		
3.1.1. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts		
3.1.2. Satversmes tiesas likuma 16. panta 2. punkts		
3.1.3. Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punkts		
3.1.4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 6. punkts		
3.2. Apstrīdētās normas (vai tās daļas) teksts		
3.3. Augstāka juridiska spēka normas (vai tās daļas) teksts		
3.4. No kura datuma tiek lūgts atzīt apstrīdēto normu par spēkā neesošu?		
4. <i>Vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā un tās pamatojums</i>		
5. <i>Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto normu</i>		
5.1. Saeima		
5.2. Ministru kabinets		
5.3. Pašvaldības dome		
5.4. Cita:		
6. <i>Lietas faktisko apstākļu izklāsts</i>		
7. <i>Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums</i>		
7.1. Pamattiesību tvērums		
7.2. Aizskāruma esība		
8. <i>Vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošana vai to neesības pamatojums</i>		
9. <i>Termiņa ievērošana</i>		
9.1. <i>Pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās datums</i>		
9.2. <i>Pamattiesību aizskāruma brīdis (datums)</i>		
10. <i>Pieteikuma juridiskais pamatojums</i>		
11. <i>Izspriests prasījums</i>		
12. <i>Atkārtoti iesniegts pieteikums un juridiskā pamatojuma vai faktisko apstākļu izmaiņas</i>		Jā Ne
12.1. <i>Iepriekšējā(-o) pieteikuma(-u) numurs(-i)</i>		
12.2. <i>Kā mainījies juridiskais pamatojums salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu</i>		
12.3. <i>Kā mainījies faktisko apstākļu izklāsts salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu</i>		
13. <i>Pieteikuma pielikumi</i>		
14. <i>Pieteikuma sastādīšanas vieta:</i>		
15. <i>Pieteikuma sastādīšanas datums:</i>		
16. <i>Pieteikuma iesniedzēja paraksts:</i>		

Ieteikumi konstitucionālās sūdzības sagatavošanai¹

Satversmes tiesa ir izstrādājusi ieteikumus un veidlapu konstitucionālās sūdzības (pieteikuma) sagatavošanai. Ieteikumu mērķis ir palīdzēt tiem, kuri nolēmuši vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu, aizpildot veidlapu. Vienlaikus šie ieteikumi var būt noderīgi arī tiem, kuri pieteikumu sagatavo, neaizpildot veidlapu. Ieteikumi palīdzēs pārliecināties par to, ka pieteikumā ir iekļauta visa informācija, kas saskaņā ar Satversmes tiesas likumu² (turpmāk arī – STL) un Satversmes tiesas praksi tiek uzskatīta par nepieciešamu,³ lai Satversmes tiesas kolēģija (turpmāk – kolēģija) varētu lemt par lietas ierosināšanu.

Pieteikumu var iesniegt jebkura (fiziskā vai juridiskā) persona neatkarīgi no tās pilsonības, dzīvesvietas vai reģistrācijas vietas. Pieteikums iesniedzams rakstveidā latviešu valodā. Pieteikuma iesniegšanai, kā jau minēts, var izmantot veidlapu.

---

¹ - Šajos ieteikumos sniegti Satversmes tiesas likuma skaidrojumi, tomēr katram potenciālajam pieteikuma iesniedzējam ir jāiepazīstas ar pilno Satversmes tiesas likuma tekstu.

² - STL publicēts oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” 1996. gada 14. jūnijā, Nr. 103. Likuma teksts pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=63354>

³ - Pieteikumi, kas neatbilst STL prasībām, netiek nodoti izskatīšanai kolēģijai, jo saskaņā ar STL 20. panta pirmo daļu nav uzskatāmi par pieteikumiem.

1. Pieteikuma iesniedzējs

1

Šajā sadaļā obligāti norādāms pieteikuma iesniedzēja vārds un uzvārds vai nosaukums, personas kods vai reģistrācijas numurs un pasta adrese.

Tomēr būtu vēlams norādīt arī telefona numuru un e-pasta adresi, lai Satversmes tiesa, ja tas nepieciešams, varētu operatīvi sazināties ar pieteikuma iesniedzēju, precizēt neskaidrus jautājumus vai lūgt papildu informāciju, kā arī informēt pieteikuma iesniedzēju par veicamajām procesuālajām darbībām.

Parasti kolēģija pieteikumu izskata mēneša laikā pēc tā saņemšanas Satversmes tiesas kancelejā, bet izņēmuma gadījumā izskatīšanas termiņš var tikt pagarināts līdz diviem mēnešiem.⁴

⁴ - STL 20. panta septītā daļa.

2. Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis

STL neprasa, lai pieteikuma iesniedzējam būtu advokāts, jurists vai kāds cits pārstāvis.

Ja pieteikuma iesniedzējs tomēr izvēlas iesniegt pieteikumu ar pārstāvja starpniecību, veidlapas 2. sadaļā jānorāda pārstāvja kontaktinformācija un veidlapas pielikumā pievienojama pilnvara. Ja tiek izmantota pārstāvja palīdzība, pieteikumam noteikti pievienojami arī dokumenti, kas apliecina, ka pārstāvis ir pienācīgi pilnvarots pārstāvēt pieteikuma iesniedzēju Satversmes tiesā. Iesniegt pieteikumu tā iesniedzēja vārdā, proti, parakstīt pieteikumu, pārstāvis var tikai uz pilnvaras pamata. Pilnvarai jābūt notariāli apstiprinātai. Savukārt pilnvarojumu pārstāvim darboties pieteikuma iesniedzēja vietā tiesvedības gaitā var norādīt arī pašā pieteikumā, kuru paraksta tā iesniedzējs.

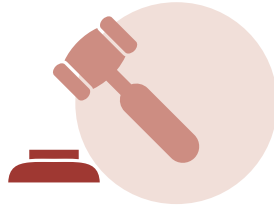
Ja pieteikumu kopīgi iesniedz vairāk nekā piecas personas, tās STL izpratnē uzskatāmas par vienu procesuālo personu. Procesuālās darbības tās var veikt tikai ar viena pilnvarota pārstāvja starpniecību. Pirmais, kas parakstījis pieteikumu, uzskatāms par pilnvaroto pārstāvi, ja pieteikuma iesniedzēji pieteikumā vai tam pievienotajā pilnvarojumā nav norādījuši citādi.⁵ Ja pieteikuma iesniedzēji tomēr nevēlas, ka viņus pārstāv šī persona, pieteikumā vai tam pievienotajā pilnvarojuma dokumentā norādāms cits pārstāvis.

⁵ - STL 23. panta 2.¹ daļa.

3. Prasījums Satversmes tiesai

3

Šīs sadaļas aizpildīšana ļaus Satversmes tiesai pārliecināties, ka pieteikums patiešām attiecas uz jautājumu, kas ir tās kompetencē.

Šajā veidlapas sadaļā pieteikuma iesniedzējs izsaka lūgumu Satversmes tiesai. Tam jāatbilst STL 16. un 17. panta noteikumiem.⁶ Proti, veidlapas 3.1. sadaļā ir precīzi jānorāda, ka tiek apstrīdēta kādas konkrētas normas vai tās daļas atbilstība kādai augstāka juridiska spēka normai⁷ vai tās daļai. Piemēram, par precīzi norādītu prasījumu varētu uzskatīt šādu formulējumu:

⁶ - *Saskaņā ar STL 16. pantu Satversmes tiesa izskata lietas par: 1) likumu atbilstību Satversmei; 2) Latvijas parakstīto vai noslēgto starptautisko līgumu (arī līdz attiecīgo līgumu apstiprināšanai Saeimā) atbilstību Satversmei; 3) citu normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem); 4) citu Saeimas, Ministru kabineta, Valsts prezidenta, Saeimas priekšsēdētāja un Ministru prezidenta aktu, izņemot administratīvos aktus, atbilstību likumam; 5) tāda rīkojuma atbilstību likumam, ar kuru Ministru kabineta pilnvarotais ministrs ir apturējis pašvaldības domes pieņemto lēmumu; 6) Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi.*

Savukārt no STL 17. panta izriet, ka privātpersonas ir tiesīgas savā prasījumā ietvert lūgumu tikai par šā panta 1., 2., 3. un 6. punktā minētajiem jautājumiem.

⁷ - *Latvijas ārējo normatīvo aktu hierarhija (tiesību normu sistēma, kurā tās sakārtotas pēc juridiskā spēka): Satversme; likumi; Ministru kabineta noteikumi un Latvijas Bankas, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas noteikumi (Latvijas tiesību sistēmā šiem noteikumiem ir tāds pats juridiskais spēks kā Ministru kabineta noteikumiem); pašvaldības saistošie noteikumi.*

„Lūdzu atzīt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.²⁹ panta pirmo daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam.”

Kad apstrīdētā norma un attiecīgā augstāka juridiska spēka norma ir norādīta, jāaizpilda viena no prasījumiem atbilstošajām (3.1.1., 3.1.2., 3.1.3. vai 3.1.4.) sadaļām. Saskaņā ar STL pieteikumu var iesniegt tikai par šajās sadaļās norādītajiem jautājumiem.

Ja personai ir vairāki prasījumi, tiem visiem jābūt atzīmētiem veidlapā.

Veidlapas 3.2. un 3.3. sadaļas aizpildīšana nav obligāta, tomēr prakse ir pierādījusi, ka apstrīdētās normas un augstāka juridiska spēka normas vai to daļu teksta iekļaušana pieteikumā palīdz izvairīties no pārpratumiem.

Arī veidlapas 3.4. sadaļas aizpildīšana nav obligāta. Tā aizpildāma tikai tad, ja pieteikuma iesniedzējs vēlas panākt apstrīdētās normas atzīšanu par spēkā neesošu no kāda cita brīža, nevis no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas.

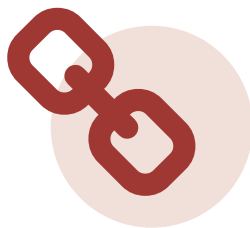
4. Vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā un tās pamatojums

4

Prasījumā Satversmes tiesai parasti var iekļaut lūgumu izvērtēt tikai viena normatīvā akta normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama tikai tad, ja: 1) tiek apstrīdēts normatīvais akts vai tā daļa un uz to pamata izdotās zemāka juridiska spēka tiesību normas; 2) tiek apstrīdēti kādas institūcijas vai amatpersonas izdotie akti sakarā ar to, ka attiecīgās institūcijas izveidošana vai amatpersonas ievēlēšana, apstiprināšana vai iecelšana nav notikusi likumā noteiktajā kārtībā vai arī institūcija vai amatpersona pieļāvusi tādus likuma pārkāpumus, kuru dēļ tās izdotajiem aktiem nav juridiska spēka.

Tomēr Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka, ņemot vērā procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (sk., piemēram, Satversmes tiesas 3. kolēģijas 2007. gada 26. aprīļa lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 34/2007.

Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv>).

Ja vienā pieteikumā tiek apstrīdēti vairāki normatīvie akti vai to daļas, šī sadaļa aizpildāma obligāti. Pieteikumā jāpamato, ka šis ir viens no STL 18. panta otrajā daļā norādītajiem vai no Satversmes tiesas noteiktajiem izņēmuma gadījumiem, kuros pieļaujama vairāku aktu apstrīdēšana.

Ja vienā pieteikumā tiek apstrīdētas vairāku normatīvo aktu normas, veidlapas 3. sadaļa jāaizpilda attiecībā uz katru apstrīdēto normatīvo aktu.

5. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto normu

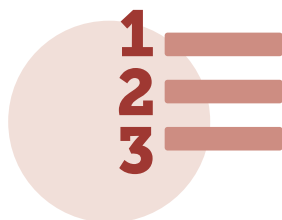
Šī sadaļa ir aizpildāma obligāti. Ja tiek apstrīdēta starptautiska līguma atbilstība Satversmei, jāatzīmē veidlapas 5.4. sadaļa.

Institūcijas, kuras var izdot Satversmes tiesā apstrīdamu normu vai aktu, ir, piemēram, Saeima, Ministru kabinets, pašvaldība, Latvijas Banka, Finanšu un kapitāla tirgus komisija vai Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.

5

6. Lietas faktisko apstākļu izklāsts

Veidlapas 6. sadaļa ir aizpildāma obligāti. Labs lietas faktisko apstākļu izklāsts ietver visu informāciju, kas nepieciešama lietas izspriešanai, bet neietver lieku informāciju. Faktus vēlams izklāstīt, cik vien tas iespējams, hronoloģiskā secībā, īsā un kodolīgā veidā.

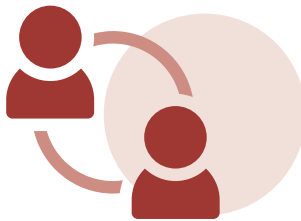

Nav nepieciešams detalizēti pārstāstīt informāciju, kas atrodama pieteikumam pievienotajos dokumentos. Piemēram, nav nepieciešams pārrakstīt tiesu nolēmumu motivāciju.

6

7. Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums

Saskaņā ar STL 19.² panta pirmo daļu pieteikuma iesniedzējam obligāti jāpamato savu pamattiesību aizskāruma esību. Proti, ir jāpamato tas, ka apstrīdētā norma aizskar kādu no pieteikuma iesniedzēja pamattiesībām, kuras noteiktas Satversmē. Šāda prasība paredzēta, lai nošķirtu konstitucionālo sūdzību (kas tiek iesniegta nolūkā aizstāvēt savas tiesības) no sūdzības vispārības labā (kas tiek iesniegta citu personu tiesību aizsardzības vai arī politisku, zinātnisku vai citādu mērķu sasniegšanas labad). Likumdevējs nav paredzējis tiesības iesniegt Satversmes tiesā sūdzību vispārības labā.

Pamatojot pamattiesību aizskāruma esību, visupirms jāpievēršas Satversmē noteiktajām pamattiesībām. Tā kā pamattiesības parasti formulētas ļoti lakoniski, ir svarīgi apzināt to saturu. Proti, ir jānoskaidro, vai, pēc pieteikuma iesniedzēja ieskata, aizskartās pamattiesības aptver tieši tās tiesiskās attiecības, kurās ir piemērota apstrīdētā norma.⁸ Vienīgi tā iespējams noteikt, vai tiesiskās attiecības ietilpst attiecīgo pamattiesību tvērumā.

⁸ - *Satversmē iekļauto pamattiesību saturs plašāk analizēts Satversmes tiesas nolēmumos (pieejami Satversmes tiesas mājaslapā <http://www.satv.tiesa.gov.lv/-cases/>), kā arī tiesību literatūrā (piemēram: Balodis R. (zin. red.) Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011; minētās grāmatas satura radītājs pieejams izdevuma „Latvijas Vēstnesis” mājaslapā https://www.lv.lv/www/raksti/LVLV/GRAMATAS/SAT-URS/ST_KOMENTARI.PDF).*

Piemēram, Satversmes 105. panta pirmajā teikumā paredzēts, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Satversmē nav izvērsti paskaidrots, ko nozīmē jēdziens „īpašums”. Taču Satversmes tiesa ir atzinusi, ka minētā jēdziena saturā ietilpst arī pensijas, akcijas un uzņēmēja reputācija, bet ne tiesības gūt peļņu. Tādējādi tiesību norma, kura ierobežo personas tiesības gūt peļņu, neietilpst īpašuma tiesību tvērumā un līdz ar to neaizskar personas pamattiesības.

Pēc pamattiesību satura izklāstīšanas ir jāaprakstas, kādā veidā apstrīdētā norma aizskar personas pamattiesības. Saiknei starp apstrīdēto normu un pamattiesību aizskārumu jābūt tiešai, aizskārumam jābūt konkrētam, un apstrīdētajai normai ir jāaizskar pats pieteikuma iesniedzējs. Parasti pamattiesību aizskārumus ir konstatējams tad, ja apstrīdētā norma ir piemērota pieteikuma iesniedzējam. Tādā gadījumā par pamattiesību aizskārumu liecina apstrīdētās normas piemērošanas akts, piemēram, iestādes lēmums vai tiesas spriedums.⁹

---

⁹ - Dažkārt, taču reti pamats vērsties Satversmes tiesā var būt arī tad, ja apstrīdētā norma pieteikuma iesniedzējam vēl nav piemērota, bet ir skaidri paredzams, ka tā aizskar pieteikuma iesniedzēja pamattiesības. Tādā gadījumā ir īpaši pamatojama gan šāda aizskāruma iespējamība, gan nepieciešamība izskatīt lietu „šobrīd”, proti, pirms aizskāruma rašanās.

8. Vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošana vai to neesības pamatojums

8

STL 19.² panta otrā daļa noteic, ka pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesā u.c.) vai arī tādu nav.

Gadījumi, kad pastāv vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi

Satversmes tiesas likumā ir norādīti tie tiesību instrumenti, kuri var kalpot par vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem un novērst pamattiesību aizskārumu. Personai, pirms tā vēršas ar pieteikumu Satversmes tiesā, ir pienākums iesniegt sūdzību augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai vai arī vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā. Proti, ja personas pamattiesības ir aizskartas ar tiesību normu un tas ir fiksēts tiesību normas piemērošanas aktā, tai jāizmanto vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas paredz iespēju apstrīdēt vai pārsūdzēt tiesību normas piemērošanas aktu. Par vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem STL 19.² panta otrās daļas izpratnē uzskatāmas visas tās iespējas, kādas konkrētā strīda risināšanai paredzētas normatīvajos aktos.

Piemēram, vēstulju un iesniegumu rakstīšana Saeimai un tās komisijām, Ministru prezidentam un ministriem, Valsts prezidentam vai tiesībsargam nav uzskatāma par vispārēju tiesību aizsardzības līdzekli STL 19.² panta otrās daļas izpratnē. Par tiesību aizsardzības līdzekli STL izpratnē nevar uzskatīt arī personas vēršanos pie Augstākās tiesas priekšsēdētāja vai ģenerālprokurora ar lūgumiem, kurus neparedz normatīvie akti.

Ja persona iesniedz pieteikumu par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām, tai jāievēro Teritorijas attīstības plānošanas likuma 27. pantā noteiktā pārsūdzēšanas kārtība.

Pieteikumā jāpamato tas, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai ka tādu nav (STL 19.² panta sestās daļas 2. punkts). Tas nozīmē, ka pieteikumā jānorāda pasākumi, kādus pieteikuma iesniedzējs veicis, lai aizsargātu savas aizskartās pamattiesības iestādē vai vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Pieteikumam jāpievieno dokumenti, kas apliecina, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi (STL 19.² panta septītās daļas 2. punkts). Tas nozīmē, ka pieteikumam jāpievieno iestādes lēmuma vai tiesu nolēmumu kopijas.

Gadījumi, kad nepastāv vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi

Ja nav tādu vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu, ar kuriem varētu novērst pamattiesību aizskārumu, tad pieteikumā ir jāpamato apgalvojums, ka tiesību normas piemērošanas aktu nav iespējams apstrīdēt vai pārsūdzēt.

Ja normatīvais akts nosaka skaidru un nepārprotamu aizliegumu tiesību normas piemērošanas aktu apstrīdēt vai pārsūdzēt, tad uzskatāms, ka nav tādu vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu, ar kuriem varētu novērst pamattiesību aizskārumu. Ja imperatīva tiesību norma ir formulēta nepārprotami, persona atrodas šīs normas tvērumā ietilpstošā tipiskā situācijā un nav šaubu, ka attiecīgā norma konkrētajā gadījumā ir piemērota, STL neprasa izsmelt tādus formāli pastāvošus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, kuru izmantošanas rezultātā acīmredzami nav sagaidāms personai labvēlīgs lēmums.

Tas nozīmē, ka nepieciešams izmantot reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības,

Piemēram, persona ir saņēmusi paziņojumu par pienākumu maksāt nodokli, turklāt nodoklis ir aprēķināts un likums ir piemērots pareizi. Persona uzskata, ka tiesību norma, kura paredz šāda nodokļa maksāšanu, neatbilst Satversmei.

Personai ir piešķirta vecuma pensija. Saeima pieņem likuma normu, kas paredz piešķirtās pensijas samazināšanu, un piešķirtās pensijas samazināšanu nav izraisījuši citi apstākļi. Persona uzskata, ka tiesību norma, kas paredz piešķirtās pensijas samazināšanu, neatbilst Satversmei.

Šādos gadījumos pamattiesību aizskārumš izriet no tiesību normas un vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas rezultātā acīmredzami nav sagaidāms personai labvēlīgs lēmums.

nevis izmantot jebkurus teorētiski iespējamus tiesību aizsardzības līdzekļus, kas kaut kādā veidā varētu attiekties uz konkrēto gadījumu. Ja reālu un efektīvu iespēju aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nav, tad pieteikumā jāsniedz juridisks pamatojums tam, kāpēc konkrētajā gadījumā vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošana ir iespējama vienīgi teorētiski, bet praktiski nespētu novērst pamattiesību aizskārumu.

Piemēram, iespējamais tiesvedības ilgums pats par sevi nav attaisnojums tam, ka netiek izmantoti vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi. Tāpat arī citai personai nelabvēlīgs tiesas spriedums līdzīgā lietā nevar būt pamats apgalvojumam, ka konkrētajā gadījumā nav vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu vai tie nav efektīvi.

Satversmes tiesas likumā paredzētie izņēmumi no pienākuma izmantot visus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus

Ir paredzēti divi izņēmumi no STL 19.² panta otrajā daļā noteiktās kārtības. STL 19.² panta trešā daļa noteic: „Ja konstitucionālās sūdzības (pieteikuma) izskatīšana ir vispārsvarīga vai ja tiesību aizsardzība ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nevar novērst būtisku kaitējumu sūdzības iesniedzējam, Satversmes tiesa var lemt par sūdzības (pieteikuma) izskatīšanu, pirms ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi.”

Pieteikuma izskatīšanas atzīšana par vispārsvarīgu ir viens no izņēmumiem, jo šādā gadījumā kolēģija var ierosināt lietu pirms tam, kad persona izmantojusi visus tai pieejamos vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus. Lai pieteikuma izskatīšana varētu tikt atzīta par vispārsvarīgu, pieteikumā jānorāda ne vien tas, ka tajā aprakstītajā tiesiskajā situācijā līdz ar konkrētā pieteikuma iesniedzēju atrodas arī citas personas, bet arī tas, ka konkrētā tiesiskā situācija pati par sevi atzīstama par sevišķi nopietnu un

prasa neatliekamam risinājumam. Tātad pieteikumā jāatspoguļo juridiski apsvērumi, kuru dēļ tā izskatīšana būtu jāatzīst par vispārsvārīgu. Persona var lūgt pieteikuma izskatīšanu atzīt par vispārsvārīgu gadījumā, kad tā noteiktajā termiņā nav sākusī izmantot visus tai pieejamos vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, vai arī gadījumā, kad vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošana ir uzsākta, bet vēl nav noslēgusies.

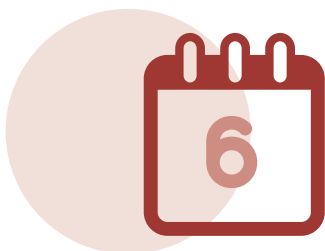

Otrs izņēmums attiecas uz gadījumu, kad tiesību aizsardzība ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nevar novērst būtisku kaitējumu pieteikuma iesniedzējam. STL 19.² panta trešās daļas izpratnē būtisks kaitējums ir tāds kaitējums, kas nelabvēlīgi un neatgriezeniski ietekmē personas tiesības un intereses. Satversmes tiesa būtisku kaitējumu ir vērtējusi tikai attiecībā uz fiziskajām personām konkrētos faktiskajos apstākļos. Būtiska kaitējuma esību Satversmes tiesa ir atzinusi tādos gadījumos, kad vienlaikus tika apdraudētas vairākas intereses. Piemēram, būtiska kaitējuma risks tika atzīts gadījumā, kad tika ierobežotas tiesības uz sociālo nodrošinājumu un vienlaikus apdraudētas arī Satversmes 110. pantā paredzētās tiesības uz valsts atbalstu ģimenei un bērniem (sk. Satversmes tiesas 2004. gada 14. janvāra spriedumu lietā Nr. 2003-19-0103). Ilgstošu tiesvedības procesu, kura dēļ persona nevar īstenot savas Satversmē noteiktās pamattiesības, par būtisku kaitējumu var uzskatīt tad, ja tā rezultātā varētu rasties neatgriezenisks zaudējums, piemēram, profesionālās kvalifikācijas zudums (sk. Satversmes tiesas 2007. gada 10. maija spriedumu lietā Nr. 2006-29-0103). Tātad pieteikumā ir jāsniedz juridiski apsvērumi par to, kā izpaužas būtiskais kaitējums un kāpēc tas nav novēršams ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

9. Pieteikuma iesniegšanas termiņš

Pieteikuma iesniegšanas termiņš ir seši mēneši. STL 19.² panta ceturtā daļa noteic, ka pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās. Ja nav iespējams Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža. Turklāt jāņem vērā, ka STL neparedz nokavēta pieteikuma iesniegšanas termiņa atjaunošanas iespēju.

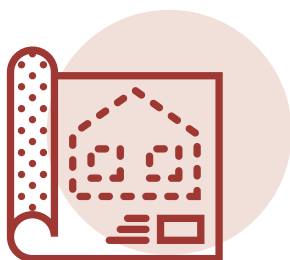
Satversmes tiesas likumā lietotais jēdziens „pēdējā institūcija” aptver visas Latvijā funkcionējošās tiesību aizsardzības institūcijas. Savukārt jēdziens „nolēmums” nozīmē ikviena publisko tiesību subjekta, piemēram, tiesas, izdotu tiesību piemērošanas aktu, piemēram, spriedumu. Izšķiroša nozīme ir tam, ka institūcijas nolēmums nav pārsūdzams.

Skaitot pieteikuma iesniegšanas termiņu, nav nozīmes tam, kad persona saņēmusi tiesas nolēmumu, jo šis termiņš ir skaitāms no nolēmuma spēkā stāšanās brīža.

Persona, aizstāvot savas aizskartās tiesības ar visiem tai pieejamiem vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, pārsūdz apelācijas instances tiesas spriedumu un vēršas ar kasācijas sūdzību Augstākajā tiesā. Savukārt Augstākā tiesa rīcības sēdē pieņem lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību. Ja šāds Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmums ir pieņemts, piemēram, 15. martā, tad termiņa pēdējā diena, kad persona vēl var iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ir 15. septembris. Arī tādā gadījumā, ja persona par Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmumu uzzinājusi tikai pēc 15. marta, termiņš pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā ir skaitāms no minētā lēmuma spēkā stāšanās dienas – 15. marta.

Ja tiek apstrīdēts likums par konkrēta nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu sabiedrības vajadzībām, tad sešu mēnešu termiņš skaitāms no attiecīgā likuma spēkā stāšanās dienas (STL 19.³ panta pirmā daļa).

Ja tiek apstrīdēts vietējās pašvaldības teritorijas plānojums vai lokālplānojums, tad sešu mēnešu termiņš skaitāms no attiecīgo saistošo noteikumu spēkā stāšanās dienas (STL 19.³ panta otrā daļa).

Ja pamattiesības tieši aizskar normatīvais akts vai tiesību norma un nepastāv citas tiesību aizsardzības iespējas, tad sešu mēnešu termiņš skaitāms no aizskāruma rašanās brīža. Aizskāruma rašanās brīdis var būt tiesību normas spēkā stāšanās datums vai arī brīdis, kad persona pirmo reizi nonāk situācijā, kurā uz to var tikt attiecināta konkrētā tiesību norma. Aizskāruma rašanās brīdis, kas nesakrīt ar diviem iepriekšējā teikumā minētajiem, var būt tas brīdis, kad persona izjutusi nelabvēlīgas sekas. Šajā gadījumā pieteikumā jāsniedz pamatojums attiecībā uz norādīto pamattiesību aizskāruma brīdi.

Ja pamattiesību aizskārums ir gaidāms nākotnē, tad uz pieteikumu nav attiecināmas STL 19.² panta ceturtās daļas prasības. Proti, Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pamattiesību aizskārums var būt arī nākotnē sagaidāms. Tas nozīmē, ka pastāv pamatota un ticama iespējamība, ka apstrīdētās normas piemērošana varētu radīt nelabvēlīgas sekas pieteikuma iesniedzējam (sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12.1. punktu).

Vērtējot nākotnē sagaidāmu personas pamattiesību ierobežojumu un izlemjot jautājumu par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesa ņem vērā gan risku, ka šis ierobežojums nenovēršami skars konkrēto personu, gan arī iespējamo personas tiesisko interešu aizskārumu (sk. Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. 2009-111-01 10. punktu). Tāpēc pieteikumā jāsniedz pamatojums tam, ka apstrīdētās normas piemērošanas gadījumā nākotnē tiks skarts pieteikuma iesniedzējs. Turklāt pieteikumā jānorāda tāds iespējamais personas tiesisko interešu aizskārums, kura dēļ lieta Satversmes tiesā būtu ierosināma jau pirms apstrīdētās normas piemērošanas.

10. Pieteikuma juridiskais pamatojums

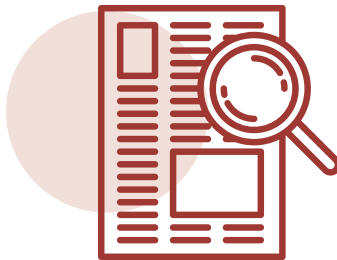
10

Saskaņā ar STL 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikuma obligāta sastāvdaļa ir tā juridiskais pamatojums. Daudzi lēmumi par atteikšanos ierosināt lietu tiek pieņemti tieši tādēļ, ka pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums, kas būtu uzskatāms par pietiekamu prasījuma apmierināšanai. Likuma prasība par juridisko pamatojumu nozīmē, ka pieteikuma iesniedzējam ir pienākums sniegt tādus juridiskus argumentus, kuru dēļ varētu rasties šaubas par to, vai apstrīdētā norma (akts) atbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai (aktam). Juridiskais pamatojums ir tāds juridisko argumentu kopums, kas ir nepieciešams un pietiekams pieteikumā ietvertā prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma juridiskajā pamatojumā pieteikuma iesniedzējs var atsaukties, piemēram, uz Satversmes tiesas, Augstākās tiesas vai starptautisko cilvēktiesību aizsardzības institūciju (Eiropas Cilvēktiesību tiesas, Eiropas Savienības Tiesas, ANO Cilvēktiesību komitejas u.c.) izteiktajām atziņām vai juridisko literatūru. Tomēr šādas atsauces nevar būt abstraktas un tām jābūt saistītām ar pieteikumā minēto tiesību jautājumu.

Piemēram, persona, pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmei, pieteikumā atsaucas uz konkrētu Eiropas Cilvēktiesību tiesas vai Eiropas Savienības Tiesas nolēmumu. Šādā gadījumā pieteikumā ir jāpamato tas, kādā veidā Eiropas Cilvēktiesību tiesas vai Eiropas Savienības Tiesas izteiktās atziņas ir nozīmīgas arī konkrētajā tiesiskajā situācijā un kādā veidā tās pierāda apstrīdētās normas neatbilstību Satversmei.

Ja tiek lūgts atzīt, ka augstāka juridiska spēka tiesību normai neatbilst vairākas tiesību normas, tad pieteikumā jāiekļauj juridiskais pamatojums par katras apstrīdētās normas neatbilstību. Ja tiek lūgts atzīt tiesību normas neatbilstību vairākām augstāka juridiska spēka tiesību normām, tad pieteikumā jāiekļauj atsevišķs juridiskais pamatojums tam, ka apstrīdētā norma neatbilst katrai no minētajām augstāka juridiska spēka tiesību normām.

Sniedzot juridisko pamatojumu apstrīdētās normas neatbilstībai augstāka juridiska spēka tiesību normai, būtu vēlams pieteikumā pēc iespējas izmantot tādu pašu metodoloģiju, kādu jau iepriekš līdzīgos gadījumos ir izmantojusi Satversmes tiesa savos nolēmumos. Lai atvieglotu pieteikuma juridiskā pamatojuma sagatavošanu, turpmāk īsumā tiks norādīts uz tām tiesību normas konstitucionalitātes izvērtēšanas metodoloģijām, kuras Satversmes tiesa savā praksē ir izmantojusi visbiežāk.

Pamattiesību ierobežojuma pārbaudes metodoloģija

Ja pieteikumā jau ir pamatots gan tas, ka apstrīdētā norma attiecas uz tādām personas tiesībām, kuras ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā, gan arī tas, ka apstrīdētā norma ierobežo personas pamattiesības, tad pieteikuma iesniedzējam jāizvērtē, vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu.

Vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu

Ja pieteikumā tiek norādīts, ka pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar likumu, tad jāpamato tas, ka apstrīdētā norma:

- 1) ir pieņemta, neievērojot normatīvajos tiesību aktos paredzēto kārtību;
- 2) ir izsludināta neatbilstoši normatīvo tiesību aktu prasībām vai nav publiski pieejama;
- 3) nav pietiekami skaidri formulēta, jo persona nevar izprast no tās izrietošo tiesību un pienākumu saturu un paredzēt tās piemērošanas juridiskās sekas.

Ja pieteikumā tiek norādīts, ka, piemēram, Ministru kabinets vai pašvaldība apstrīdēto normu pieņēmusi, pārkāpjot likumdevēja doto pilnvarojumu, tad jāpamato tas, ka Ministru kabinetam vai pašvaldībai nebija tiesību izdot apstrīdēto normu vai ka apstrīdētās normas izdevējs ir pārkāpis tam piešķirtā pilnvarojuma apjomu.

Vai pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis

Pamattiesību ierobežojuma leģitīmais mērķis ir tās sabiedriski nozīmīgās intereses, kuru dēļ apstrīdētā norma tikusi pieņemta. Iespējamie gadījumi, kad pamattiesību ierobežošana ir pieļaujama, izsmeļoši norādīti Satversmes 116. pantā, kas noteic, ka pamattiesības „var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību”.

Ja pieteikumā tiek norādīts, ka apstrīdētajā normā ietvertajam pamattiesību ierobežojumam nav leģitīma mērķa, tad jāpamato tas, ka pamattiesību ierobežojumu neattaisno neviens no Satversmes 116. pantā minētajiem leģitīmajiem mērķiem.

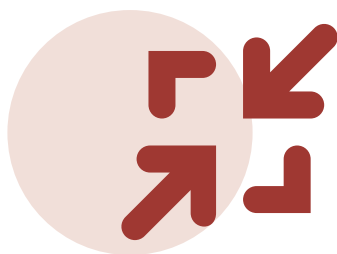
Vai pamattiesību ierobežojums ir samērīgs

Izvērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, Satversmes tiesa noskaidro, vai apstrīdēto aktu izdevušās institūcijas:

1) lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai (piemērotība);

2) rīcība ir nepieciešama, proti, vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem (nepieciešamība);

3) rīcība ir atbilstoša, proti, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu (atbilstība).

Ja pieteikumā tiek norādīts, ka apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums nav samērīgs, tad jānorāda arī tas, konkrēti kurš vai kuri no samērīguma elementiem ir pārkāpti. Proti, ir jāpamato, kāpēc tiesību normas izdevēja lietotie līdzekļi nav piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, kādēļ citi līdzekļi ir uzskatāmi par personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem un kādēļ konkrētajā gadījumā labums, ko no apstrīdētās normas gūst sabiedrība, ir mazāks par pieteikuma iesniedzēja tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu.

Par pieteikuma juridisko pamatojumu nav uzskatāmi tādi argumenti, kurus Satversmes tiesa jau ir vērtējusi un atzinusi par nepamatotiem. Piemēram, Satversmes tiesa jau daudzkārt ir atzinusi, ka saudzējošākais līdzeklis nav tāds līdzeklis, kas noved pie citu personu pamattiesību ierobežošanas.

Valsts pozitīvā pienākuma ievērošanas pārbaudes metodoloģija

Gadījumos, kad personas pamattiesības nav ierobežotas (piemēram, tiesību norma nesamazina personai jau iepriekš piešķirtās tiesības), bet valsts nav pilnībā izpildījusi savu pienākumu nodrošināt kādas no Satversmē noteiktajām personas pamattiesībām, Satversmes tiesa savos nolēmumos piemēro valsts pozitīvā pienākuma ievērošanas pārbaudes metodoloģiju. Šāda prakse tiek izmantota galvenokārt tajos gadījumos, kad tiesa vērtē apstrīdētās normas atbilstību konkrētām sociālajām tiesībām, piemēram, atbilstību Satversmes 109. vai 110. pantam.

Izvērtējot, vai valsts ir izpildījusi savu pozitīvo pienākumu, Satversmes tiesa noskaidro, vai apstrīdēto aktu izdevusi institūcija:

1) ir veikusi pasākumus, lai nodrošinātu personām iespēju īstenot, piemēram, sociālās tiesības;

2) šos pasākumus veikusi pienācīgi, proti, vai personām ir nodrošināta iespēja īstenot, piemēram, sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā;

3) ir ievērojusi no Satversmes izrietošos vispārējos tiesību principus.

Ja pieteikumā tiek norādīts, ka institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, nav veikusi pasākumus, lai nodrošinātu personām iespēju īstenot tiesības, tad konkrēti jānorāda, kādus pasākumus institūcija nav veikusi vai nav veikusi pienācīgi. Ja pieteikumā tiek norādīts, ka apstrīdētā norma nenodrošina pieteikuma iesniedzē-

jam iespēju īstenot savas tiesības vismaz minimālā apmērā, tad jānorāda arī tas, kāds ir šis minimālais apmērs konkrēto pamattiesību aspektā un kādēļ uzskatāms, ka tas nav nodrošināts. Attiecīgais pamatojums nedrīkst būt abstrakts vai patvaļīgs.

Ja pieteikumā tiek norādīts, ka valsts, pildot savu pozitīvo pienākumu, nav ievērojusi vienu vai vairākus no Satversmes izrietošos vispārējos tiesību principus, tad šie principi ir precīzi jāidentificē un jāpamato, kādā ziņā valsts rīcība tiem neatbilst. Piemēram, ja pieteikumā norādīts, ka valsts rīcība, pildot pozitīvo pienākumu, neatbilst tiesiskās vienlīdzības principam, tad jāpamato, kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi pret šīm personām, vai šādi atšķirīgai attieksmei ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips.

Atbilstība Satversmes 91. panta pirmajam teikumam

Pieteikumos Satversmes tiesai personas bieži lūdz izvērtēt tiesību normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam. Tādēļ turpmāk aplūkota Satversmes tiesas nolēmumos ietvertā metodoloģija, atbilstoši kurai tiesa izvērtē tiesību normas atbilstību vienlīdzības principam.

Satversmes 91. pantā nostiprinātais vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats (sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008. gada 29. decembra sprieduma lietā Nr. 2008-37-03 7. punktu un 2012. gada 21. jūnija sprieduma lietā Nr. 2011-20-01 15. punktu).

Lai izvērtētu, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, Satversmes tiesa noskaidro:

1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos;

2) vai apstrīdētās normas paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām;

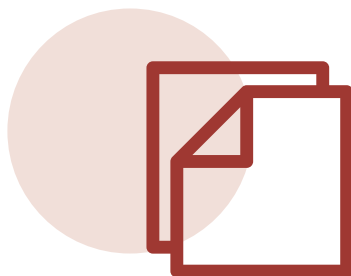
3) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 16. punktu).

Tātad arī pieteikumā visupirms jānorāda, ka tā iesniedzējs pieder pie tādas personu grupas, kura atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos ar citu personu grupu. Pēc tam pieteikumā ir jāpamato tas, kādā veidā izpaužas atšķirīgā attieksme pret minētajām personu grupām. Visbeidzot pieteikumā ietverams juridiskais izvērtējums tam, vai šādai atšķirīgai attieksmei ir leģitīms mērķis un vai ar šo attieksmi netiek pārkāpts samērīguma princips. Šis leģitīmā mērķa un samērīguma izvērtējums atbilst tam, kas norādīts sadaļā „Pamattiesību ierobežojuma pārbaudes metodoloģija”.

11. Izspriests prasījums

STL 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja „pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu”. Satversmes tiesa savos līdzšinējos nolēmumos ir skārusi visdažādāko tiesību jomu aspektus un sniegusi savu vērtējumu daudzos konstitucionāli svarīgos jautājumos. Tādēļ arvien biežāk kolēģijai nākas pārbaudīt, vai iesniegtajā pieteikumā ietvertais prasījums nav jau izspriests. Kolēģijas, apsverot nepieciešamību piemērot STL 20. panta piektās daļas 4. punktu, noskaidro to, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.5. punktu un 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 17. punktu).

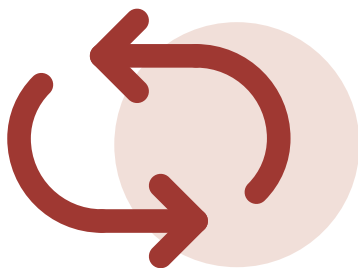

Ja persona pieteikumā norāda, ka Satversmei neatbilst tāda norma, kas Satversmes tiesā jau ir izvērtēta, tad šādā pieteikumā būtu vēlams sniegt minēto trīs aspektu izvērtējumu. Īpaša vērība pievēršama tieši pēdējam aspektam, proti, tādu būtiski jaunu apstākļu juridiskajai analīzei, kuru dēļ prasījums nebūtu uzskatāms par jau izspriestu.

12. Atkārtoti iesniegts pieteikums un juridiskā pamatojuma vai faktisko apstākļu izmaiņas

12

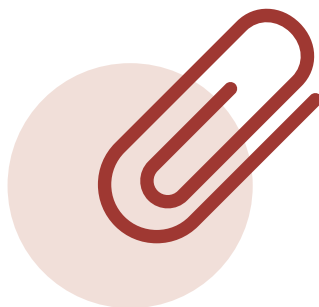
STL 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic, ka kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja „pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija”. Saskaņā ar šo normu Satversmes tiesa ir tiesīga velti netērēt savu laiku un resursus, vairākkārt lemjot par tādiem pieteikumiem, kuri pēc būtības ir identiski. Tomēr STL neizslēdz iespēju vērsties ar pieteikumu Satversmes tiesā vēlreiz, ja iepriekšējais pieteikums tika noraidīts. Gluži pretēji – ja vien nav nokavēts pieteikuma iesniegšanas termiņš, tad atkārtotajā pieteikumā tā iesniedzējs var ietvert uzlabotu juridisko pamatojumu, kā arī izklāstīt jaunus faktus, kas sākotnējā pieteikumā netika norādīti.

Tomēr atkārtota pieteikuma iesniedzējam ir pienākums precīzi norādīt, ar ko jaunais pieteikums atšķiras no iepriekšējā pieteikuma. Jau iepriekš norādīto argumentu izklāsta un struktūras, kā arī apjoma izmaiņas pašas par sevi nemaina pieteikumā ietvertā juridiskā pamatojuma saturu pēc būtības. Arī pieteikuma papildināšana ar formālu norādi (bez nepieciešamā juridiskā pamatojuma) uz citu augstāka juridiska spēka tiesību normu nenozīmē, ka pieteikuma saturs būtu mainījies pēc būtības.

13. Pieteikuma pielikumi

STL noteic, ka pieteikumam pievienojami dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Parasti šādi dokumenti apliecina pamattiesību aizskāruma esību un vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanu. Ja vien nav kādu īpašu iemeslu rīkoties citādi, tad pielikumi ir sakārtojami un veidlapas 12. sadaļā norādāmi hronoloģiskā secībā.

13

14.–16. Pieteikuma sagatavošanas vieta, laiks un paraksts

Šo sadaļu aizpildīšana ir obligāta.

14

15

16